

визначити заходи протидії використанню криптовалюти для незаконних операцій та фінансування тероризму.

Список використаних джерел

1. Загрози майбутнього: 7 страшних криз, які відбудуться через занадто швидкий розвиток людства / [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <https://ukr.segodnya.ua/life/stories/ugrozy-budushchego-7-strashnyh-krizisov-kotorye-proizoydut-iz-za-slishkom-bystrogo-razvitiya-chelovechestva-1026287.html>
2. Криптовалюти – можливості та виклики / [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://nv.ua/ukr/opinion/danylyshyn/kriptovaljuta-mozhливosti-i-vikliki-1808363.html>
3. Спорыш Ю. Индекс биткоина. Как рассчитать доходность крипторынка / [Электронный ресурс] / Ю. Спорыш. – Режим доступа : <http://finance.liga.net/cryptoeconomics/2017/10/30/opinion/55361.htm>

УДК 004.738.5:336.71

ІНТЕРНЕТ-ФІНАНСИ І БАНКИ: ДОСВІД КИТАЮ

Єгоричева С.Б., д.е.н., професор
Полтавський університет економіки і торгівлі
yehorycheva.sb@gmail.com

Можливості інтернету, з моменту його появи та повсюдного розповсюдження, постійно привертали увагу комерційних структур, свідченням чого є бум так званих «доткомів» наприкінці минулого століття. Втім, необхідно враховувати, що ведення бізнесу через інтернет є лише інструментом для здійснення бізнес-процесу, а не самостійним бізнес-процесом, спроможним генерувати дохід. Зокрема, з використання цього інструменту можливо багатократно підвищити ефективність «традиційного» бізнесу або реалізувати нову бізнес-ідею, неможливу саме без інтернет-технологій.

Проникнення інтернету у банківську сферу, як правило, базувалося саме на цих концептуальних засадах і відбувалося з середини 1990-х років у двох напрямках: використання технологій інтернету у діяльності звичайних банків (формування окремого інтернет-підрозділу або заснування дочірнього інтернет-банку) та створення віртуальних банків небанківськими компаніями. Проте одночасно відбувалися й інші процеси. Середовище інтернету створює надзвичайно сприятливі умови для здійснення операцій, аналогічних банківським, та інших фінансових операцій без участі традиційних фінансових установ, чим і скористалися провайдери інтернет послуг. Їх інформаційно-технічні можливості поєдналися з процесами дезінтермедіації, що полягають у свідомій відмові суб'єктів ринку від фінансового посередництва.

Наукові джерела свідчать, що сам термін «інтернет-фінанси» з'явився у 2012 році у Китаї і відразу набув стрімкого поширення [1, с.80]. Зараз під інтернет-фінансами розуміється сукупність фінансових послуг, таких як здійснення мобільних платежів, P2P кредитування (безпосередньо між

фізичними особами), краудфандинг, участь у фондах грошового ринку, брокеридж, страхування, які надаються у режимі онлайн.

Визнаючи, що інтернет-фінанси продовжують виконувати основну функцію фінансової системи (перерозподіл ресурсів), деякі фахівці вважають їх окремою, третьою моделлю фінансування, яка відрізняється не лише від непрямого фінансування через фінансових посередників, а і від традиційної моделі прямого фінансування – завдяки великим обсягам інформації, низьким трансакційним витратам, високій ефективності та зручності [2, с.2].

Експерти зазначають, що стрімкий розвиток інтернет-фінансів став наслідком незадовільного забезпечення фінансовими послугами домогосподарств (з точки зору розміщення заощаджень) та фірм (особливо мікропідприємств та МСБ) – з точки зору отримання фінансування. Крім того, інформаційні технології суттєво зменшують вартість надання фінансових послуг, збільшують масштаб ринку та створюють нові бізнес моделі. Нарешті, відсутність належного регулювання цієї сфери сприяє певному авантюризму й нехтуванню ризиками [1, с.78-79]. Завдяки економічним, технологічним та демографічним особливостям Китаю інтернет-фінанси у цій країні набули особливого розвитку, про що свідчить динаміка показників, наданих у табл. 1.

Таблиця 1

Динаміка обсягів окремих складових інтернет-фінансів у Китаї за 2012-2015 роки

Показники	2012	2013	2014	2015
Онлайн платежі (трлн. юанів)	3,66	5,37	8,08	11,90
Платформи P2P кредитування (к-ть)	298	814	1544	2595
Обсяги P2P кредитування (млрд. юанів)	22,9	97,6	251,5	830,2
Активи Yu'E Bao (млрд. юанів)	-	185,3	578,9	620,7

Джерело: <http://www.wind.com.cn/en/data.html>

Для порівняння варто зазначити, що найбільша у США платформа P2P кредитування *Lending Club* у 2015 році забезпечила позики в обсязі лише 8,0 млрд доларів США, у той час як відповідний китайський показник дорівнює приблизно 130 млрд. Інвестиційний фонд *Yu'E Bao*, заснований провідним онлайн провайдером платіжних послуг *Alipay* у червні 2013 року, вже до листопада став найбільшим фондом грошового ринку у Китаї, залучивши 30 млн. клієнтів й 100 млрд юанів, а ще через три місяці він звітував про 43 млн клієнтів та 400 млрд юанів активів. Інвестори фонду розміщують свої заощадження та керують ними за допомогою смартфонів, отримуючи при цьому відсотки значно вище, ніж за звичайними банківськими депозитами [3].

Щодо онлайн платежів, то лише два платіжних провайдера - *Alipay* та *WeChat Pay* – у 2017 році мали 502 млн користувачів. Загальний обсяг здійснених цими операторами за рік платежів становив 2,9 трлн доларів США, збільшившись за чотири роки у 20 разів [4].

Наведені приклади, до яких можна додати багато інших, свідчать про те, що інтернет-фінанси виступають потужним конкурентом традиційним фінансовим інститутам, у тому числі, й банкам. Тенденція поступового закриття відділень спостерігається й у Китаї: лише у 2017 р. було ліквідовано 99 відділень, 98 місцевих підрозділів та 8 мікрівідділень тринадцяти китайських банків [4]. Деякі науковці навіть висловлюють припущення щодо поступового зникнення звичайного банківського бізнесу (теорія «підриву»), ґрунтуючись, зокрема, на логіці розвитку онлайн бізнесу платежів, який не лише зайняв місце банківських розрахунків у роздрібному секторі, а й «вилучив» з банків поточні депозити.

Отже, реально виконуючи функцію перерозподілу капіталу, інтернет-фінанси прискорено поглиблюють дезінтермедіацію, що не може не позначатися на стані банківських балансів. Банки вимушені боротися за залучення ресурсів, що призводить до збільшення вартості їх капіталу. З точки зору активних операцій, онлайн платформи кредитування доволі часто обслуговують саме найбільш ризикованих позичальників (у т.ч. і представників МСБ), які б не могли стати клієнтами банків. Тому у цьому сенсі інтернет-фінанси можуть розглядатися як корисне доповнення до традиційного банківництва. Одночасно інтернет технології надають абсолютно новий рівень можливостей щодо збирання та аналізу інформації щодо позичальників та емітентів. Соціальні мережі, пошукові системи, доступ до великих масивів даних спроможні суттєво покращити механізми обробки інформації та підвищити якість банківського ризик-менеджменту.

Що стосується роздрібних платежів, які вважаються одним з основних джерел банківських комісійних доходів, то інтернет-сервіси приваблюють споживачів низькою ціною трансакцій, потужностями обробки інформації та надзвичайною зручністю. Більш того, як свідчить приклад *Yu'E Bao*, цим створюється потужний канал виведення коштів з банківської системи в онлайн інвестиційні продукти. Отже, без перебудови існуючої системи платежів банки ризикують повністю втратити цей прибутковий сегмент діяльності.

Слід відмітити, що китайські банки розуміють загрози і можливості, які пов'язані з інтернет-фінансами, про що свідчить їх намагання повноцінно долучитися до онлайн-бізнесу. Зокрема, чотири провідних банку активно співпрацюють з компанією *Huawei* з метою трансформації традиційної моделі обслуговування у цифрову. Інші банки намагаються побудувати власні P2P платформи, сервіси, що поєднують платіжні та розрахункові послуги для бізнесу тощо [5].

Важливо, що у Китаї держава розуміє важливість і невідворотність розвитку інтернет-фінансів, тому намагається належним чином контролювати цю діяльність, одночасно створюючи умови для здорової конкуренції і плідної співпраці онлайн-і традиційних фінансових посередників. Ще у 2013 р. Державна Рада КНР визначила розвиток і регулювання інтернет-фінансів як

один з найважливіших напрямів наукових досліджень. У 2015 році Народним банком Китаю були розроблені «Керівні принципи щодо здорового розвитку інтернет-фінансів», в яких була офіційно визнана роль інтернет компаній як постачальників фінансових послуг. Одночасно регулятор затвердив правила, що дозволяють банкам створювати онланові дочірні компанії для успішної конкуренції з технологічними гігантами. З 2017 р. фінансові інтернет посередники, що мають системне значення, включаються до механізму макропруденційного оцінювання центрального банку.

Список використаних джерел

1. Xu Jianguo. China's internet finance: A critical review / Jianguo Xu // *China & World Economy*. – 2017. – N 4. – Vol. 25. – P. 78-92.
2. Guo Pin. The impact of Internet finance on commercial banks' risk taking: evidence from China / Pin Guo, Shen Yue // *China Finance and Economic Review*. – 2016. – Vol. 4. – Issue 1. – P. 1-19.
3. Chinadaily.com.cn [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chinadaily.com.cn>.
4. Banking in the Age of Internet Finance [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.huawei.com/en/industry-insights/digital-transformation/finance?ic_source=fbcw
5. Zhang Liang. How does the state-owned commercial bank respond to the challenge of the internet financial model / Liang Zhang, Shen Fan // *New Finance*. – 2013. – N 7. – P. 47-51.

УДК 330:004

**ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК І
ЕФЕКТИВНІСТЬ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ: МІЖНАРОДНИЙ ТА
ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД**

Карчева Г.Т., д.е.н.

Інститут банківських технологій та бізнесу
ДВНЗ «Університет банківської справи»
anna.karcheva@gmail.com

Карчева І.Я., к.е.н.

ТОВ «ШОП-ЖСМ»
ira.karcheva@gmail.com

В умовах відкритого фінансового ринку та подальших глобалізаційних і євроінтеграційних процесів цифрові технології відіграють особливу роль в забезпеченні розвитку економік та банківських систем. Натомість вплив цифрових технологій на розвиток фінансового сектору в Україні потребує покращення, про що свідчить низьке значення для України індексу конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму WEF за складовою «Рівень розвитку фінансового ринку» (130 позиція зі 138 країн). Найгірша ситуація для України склалася за рейтингом «Стабільність банків». Другий рік поспіль за цим показником Україна з індексом 2,1 (за попередній рік – 2,6) посідає останню 138-у позицію зі 138 країн (рис. 1).